

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 15/2024-46

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného JUDr. Rastislavom Hanulayom, advokátom, Bajkalská 45A, Bratislava, a 2/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného JUDr. Tomášom Sisákom, advokátom, Havlíčkova 16, Bratislava, proti (i) upovedomeniu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. IV/3 Pz 83/22/1000-4 zo 16. septembra 2022, (ii) príkazu vyšetrovateľa Národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru, odboru Bratislava, 3. oddelenia vyšetrovania na prehliadku iných priestorov sp. zn. PPZ-NKA-OBA-2022/837-010-V z 23. júla 2022 so súhlasom prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry z 9. augusta 2022, (iii) postupu vyšetrovateľa pri prehliadke advokátskej kancelárie 16. a 17. augusta 2022, (iv) príkazu prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry sp. zn. V GO-V-544/2022/1000-2 z 20. júla 2022 na uchovanie, vydanie a odňatie počítačových údajov a (v) odňatiu kópie uložených počítačových údajov vyšetrovateľom 17. augusta 2022 so súhlasom prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry a ich odovzdaniu na znalecké dokazovanie súdnemu znalcovi a proti odňatiu iných vecí, listín a dokumentov takto

r o z h o d o l :

Ústavné sťažnosti **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ 1 sa ústavnými sťažnosťami doručenými ústavnému súdu 14. októbra 2022 a sťažovateľ 2 ústavnými sťažnosťami doručenými ústavnému súdu 16. októbra 2022, ktoré boli spojené na spoločné konanie uzneseniami z 26. októbra 2022, 9. novembra 2022 a 24. mája 2023, domáhajú vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 16 ods. 1, čl. 17 ods. 2, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 20 ods. 1, čl. 21 ods. 1, 2 a 3, čl. 22 ods. 1 a 2, čl. 35 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 7 ods. 1, čl. 10 ods. 2 a 3, čl. 11 ods. 1, čl. 12 ods. 1, 2 a 3, čl. 13, čl. 26 ods. 1, čl. 36 ods. 1, čl. 38 ods. 1 a čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a práv (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c), čl. 8 ods. 1 a 2 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) upovedomením generálnej prokuratúry, príkazom vyšetrovateľa národnej kriminálnej agentúry (ďalej len „vyšetrovateľ“) na prehliadku iných priestorov so súhlasom prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry (ďalej len „prokurátor“), realizáciou tejto prehliadky, príkazom prokurátora na uchovanie, vydanie a odňatie počítačových údajov a jeho realizáciou, odňatím kópie pevného počítačového disku sťažovateľom a jej odovzdaním súdному znalcovi na znalecké skúmanie, ako aj odňatím iných vecí, listín a písomností sťažovateľovi 2. Sťažovatelia navrhujú upovedomenie zrušiť a vrátiť ho na ďalšie konanie generálnej prokuratúry. Žiadajú zrušiť namietané príkazy, zakázať vyšetrovateľovi, prokuratúre a znalcovi pokračovať v porušovaní ich základných práv a prikázať vrátiť odňaté kópie pevného disku, iných vecí, listín a písomností a tieto zničiť a zničiť aj akékoľvek záznamy, listiny, údaje či dáta získané či zaznamenané alebo akoukoľvek formou extrahované z kópie pevného disku. Napokon žiadajú priznať primerané finančné zadost'učinenie.

II.

2. Sťažovateľ 1 je obchodná spoločnosť založená na výkon advokácie a sťažovateľ 2 je advokát a konateľ sťažovateľa 1. V dome, ktorý je v katastri evidovaný ako rodinný a v ktorom sídli advokátska kancelária sťažovateľa 1, bola 16. a 17. augusta 2022 vykonaná prehliadka na základe napadnutého príkazu vyšetrovateľa podľa § 101 ods. 1 Trestného poriadku so súhlasom prokurátora v rámci trestného konania vedeného pre pokračovací prečin podplácania. Sťažovateľom bolo v tejto veci uznesením zo 16. augusta 2022 vznesené obvinenie. Príkaz bol odôvodnený podozrením, že v advokátskej kancelárii sa nachádzajú veci pochádzajúce z trestnej činnosti alebo určené na jej spáchanie, najmä kópia listu Európskej komisie z 12. novembra 2021 (infringement) a na jeho obsah nadväzujúce podania, ktoré slúžili ako podklad na ďalšie konania pred štátnymi orgánmi, spisy [REDAKOVANÉ], písomná komunikácia s touto spoločnosťou najmä v súvislosti s infringementom, pokyny tejto spoločnosti pre advokátsku kanceláriu, počítače, notebooky, mobilné telefóny s komunikáciou s [REDAKOVANÉ] a touto spoločnosťou, hotovosť, iné listiny či nosiče počítačových dát súvisiacich s touto osobou a obchodnou spoločnosťou, ako aj účtovné doklady sťažovateľa 1 a vkladové a výberové lístky na bankové účty súvisiace so sťažovateľmi, [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], ktorých vyhľadanie bolo potrebné pre objasnenie trestného činu a posúdenie miery účasti jednotlivých osôb na jeho spáchaní.

3. Na návrh vyšetrovateľa vydal prokurátor príkaz na uchovanie, vydanie a odňatie počítačových údajov podľa § 91 ods. 1 písm. b) a e) Trestného poriadku. Na jeho základe bolo sťažovateľom a obvinenému [REDAKOVANÉ] nariadené umožniť vyhotovenie a ponechanie si kópie počítačových údajov na účely trestného konania a vydať tieto údaje. Išlo o údaje obsahujúce komunikáciu s [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a sťažovateľom 2, ako aj medzi nimi navzájom a ďalej konkrétne určené dokumenty v elektronickej forme. Uznesením vyšetrovateľa z 12. augusta 2022 bol pribratý súdny znalec z odboru elektrotechniky pre účely účasti na zaist'ovacích úkonoch výpočtovej techniky a vyhľadani a zaistení digitálnych stôp a ich zabezpečení do trestného konania.

4. Pri výkone prehliadky u sťažovateľov boli odňaté písomnosti, listiny a kancelárske potreby, ako aj kópia pevného počítačového disku, ktorý bol priamo odovzdaný znalcovi na dokazovanie.

5. Sťažovatelia sa návrhom na generálnej prokuratúre podľa § 363 ods. 1 Trestného zákona domáhali zrušenia príkazov vyšetrovateľa na prehliadku a prokurátora na uchovanie, vydanie a odňatie počítačových údajov pre ich nezákonnosť. Boli vyhodnotené tak, že o nich nie je možné konať podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku, pretože proti príkazu nie je podľa § 181 ods. 3 Trestného poriadku prípustný opravný prostriedok. O tom boli vyrozumení ústavnou sťažnosťou napadnutým upovedomením generálnej prokuratúry.

III.

6. Sťažovatelia nesúhlasia s generálnou prokuratúrou v tom, že napadnuté príkazy nemožno preskúmať podľa § 363 Trestného poriadku, keďže majú charakter rozhodnutí a zasahujú do ich ústavných práv. Záver generálnej prokuratúry považujú za neodôvodnený a arbitrárny s následkom porušenia ich ústavných práv podľa 17 ods. 2 ústavy, čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny), čl. 50 ods. 3 ústavy (čl. 40 ods. 3 listiny), čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) dohovoru a čl. 13 dohovoru.

7. Podľa sťažovateľov príkaz a samotná prehliadka nespĺňala kritériá legality, legitimacy a proporcionality. Vyšetrovateľ vydal príkaz na prehliadku iných priestorov podľa § 101 Trestného poriadku aj napriek tomu, že šlo o domovú prehliadku podľa § 99 ods. 1 Trestného poriadku, keďže advokátska kancelária je v rodinnom dome, ktorý je obydľím. Sťažovatelia zvýraznili, že faktické užívanie advokátskou kanceláriou nemení fakt, že rodinný dom má charakter obydlia, keďže v ňom užívali priestory ako fitness, sauna, kuchyňa a kúpeľňa. Nariadenie a vykonanie prehliadky bez účasti sudcu bolo prisvojením si právomocí, ktoré vyšetrovateľovi a prokurátorovi nepatria. Sťažovatelia poukázali na nálezy ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 386/2014 a sp. zn. III. ÚS 172/2010, z ktorých vyplýva, že pre určenie, či je priestor bytom alebo nebytovým priestorom, majú orgány činné v trestnom konaní vychádzať z práva upravujúceho otázku účelového určenia priestoru, katastra a rozhodnutí stavebného úradu o zmene účelového určenia nehnuteľnosti. Podľa sťažovateľov nebolo zohľadnené, že v dome majú trvalý pobyt dve fyzické osoby. Porušenie ich ústavných práv neospravedľňuje ani to, že prokurátor podal na súd návrh na príkaz na domovú prehliadku, ktorému súd nevyhovел po zistení, že dom vo vymedzenej časti priestorov neslúži na bývanie, ale v ňom sú priestory advokátskej kancelárie. Prehliadka bolo neproporčná, pretože sa týkala iba jedného klienta sťažovateľov, no polícia prehľadala celý dom a nahliadala do všetkých spisov klientov. Pri jej realizácii absentovala súdna kontrola, ktorá by garantovala ochranu advokátskeho tajomstva.

8. Námietky sťažovateľov voči príkazu na uchovanie, vydanie a odňatie počítačových údajov smerujú proti postupu vyšetrovateľa, ktorý pri prehliadke zaistil kópiu počítačového disku, ktorý bezprostredne odovzdal znalcovi a ten ho odniesol na účely skúmania mimo advokátskej kancelárie, hoci sa skôr vyjadril, že hľadané dáta by bolo možné vyselektovať priamo na mieste za účasti na prehliadke prítomného zástupcu Slovenskej advokátskej komory. Na disku sú pritom dáta klientov sťažovateľov chránené advokátskym tajomstvom a súkromné údaje konateľov sťažovateľa 1. Vyšetrovateľ tak zvolil nelegálny a neproporcionálny prostriedok, keď nezabezpečil filtráciu dát nesúvisiacich s trestnou vecou. Sťažovatelia pritom namietajú aj postup znalca (prevzatie harddisku). Sťažovateľ 2 tiež namieta odňatie konkrétnych písomností, listín a kancelárskych potrieb.

IV.

IV.1. K upovedomeniu generálnej prokuratúry:

9. Námiетка sťažovateľov týkajúca sa arbitrárnosti a nedostatočného odôvodnenia upovedomenia generálnej prokuratúry je nedôvodná. Preto bola ústavná sťažnosť v tejto časti odmietnutá podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnená.

10. Pre záver generálnej prokuratúry bol rozhodujúci § 181 ods. 3 Trestného poriadku, podľa ktorého proti príkazu nie je prípustný opravný prostriedok, a preto o návrhoch sťažovateľov nie je možné konať postupom podľa § 363 Trestného poriadku. Trestný poriadok určuje len subjekty, ktorých právoplatné rozhodnutie je možné zrušiť. Neurčuje však, o ktoré rozhodnutia ide. Ak však Trestný poriadok výslovne stanovuje, že proti príkazu opravný prostriedok nie je prípustný a zrušenie právoplatného rozhodnutia generálnym prokurátorom je spolu s dovolaním a obnovou konania systematicky zaradené medzi mimoriadne opravné prostriedky, nemožno záver generálnej prokuratúry považovať za zjavne mylný.

11. Čo sa týka námietky nedostatočného odôvodnenia, treba uviesť, že argumentačná kvalita uvedomenia orgánu činného v trestnom konaní musí zodpovedať povahe tohto procesného úkonu, obsahu podania podávateľa, osobitostiam štádia trestného konania a záveru upovedomenia. Na odôvodnenie upovedomenia nemožno klásť rovnaké požiadavky ako na meritórne súdne rozhodnutia (IV. ÚS 534/2012, III. ÚS 384/2015, I. ÚS 434/2022). Upovedomenie patrí k procesným úkonom orgánov činných v trestnom konaní a je spravidla reakciou na žiadosť, návrh, podnet alebo iné podanie subjektu trestného konania. Upovedomenie je poskytnutie vyrozumienia o procesnom úkone, o tom, či je vybavenie určitého podnetu v právomoci orgánu činného v trestnom konaní, alebo o spôsobe vybavenia určitého návrhu. Ak argumenty podávateľa nemožno akceptovať, v upovedomení sa uvedú dôvody, ktoré bránia prijať ním požadované opatrenia. Predmetom namietaného upovedomenia však bolo oznámenie jasného a omylu prostého procesného záveru o tom, že príkazy postupom podľa § 363 Trestného poriadku preskúmať nemožno. Takéto odôvodnenie nemožno považovať za nedostatočné.

12. Možno uzavrieť, že upovedomením generálnej prokuratúry nedošlo k porušeniu ústavných práv sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny. Rovnako nedošlo k porušeniu práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy, čl. 40 ods. 3 listiny a čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľa vyvodzujú z porušenia práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Pokiaľ ide o porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, tento článok sa týka iba rozhodnutí súdov o právach občianskej povahy alebo o opodstatnenosti trestného obvinenia (III. ÚS 206/06, III. ÚS 2/09, II. ÚS 494/2014), čo nebolo predmetom návrhu sťažovateľov. Vo vzťahu k čl. 13 dohovoru je potrebné uviesť, že uplatňovanie práva na účinný prostriedok nápravy musí nadväzovať na aspoň obhájiteľné tvrdenie o porušení iného práva chráneného dohovorom [rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) Silver a ostatní proti Spojenému kráľovstvu, Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu]. Porušenie iného práva podľa dohovoru však nebolo zistené.

IV.2. K príkazu na prehliadku rodinného domu a príkazu na uchovanie, vydanie a odňatie počítačových údajov:

13. Ochrana obydlia je súčasťou širšej kategórie ochrany súkromia, ktorá je zakotvená vo viacerých článkoch ústavy (čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 2, čl. 21 ods. 1), no v dohovore je obsiahnutá len v čl. 8. Základné práva podľa ústavy treba vykladať v intenciách dohovoru, a teda rozhodnutí ESLP (II. ÚS 467/2022, bod 6, I. ÚS 479/2022, bod 31, II. ÚS 792/2016, bod 15.1, IV. ÚS 347/2002, bod 15). Pri zásahoch do práva podľa čl. 8 dohovoru je rozhodná ich ospravedliteľnosť z pohľadu limitov vymedzených čl. 8 dohovoru. Najprv nastupuje posúdenie legality, teda či k zásahu došlo na základe zákona, následne legitímnosti, teda či k zásahu došlo pre účely niektorého zo záujmov podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru, a napokon proporcionality, teda či zásah bol nevyhnutný na dosiahnutie sledovaného cieľa. V záujme rešpektovania proporcionality treba selektovať z viacerých dostupných možností pre dosiahnutie cieľa tak, aby bola zachovaná rovnováha medzi právom jednotlivca na súkromie a záujmami štátu (Peck proti Spojenému kráľovstvu).

14. Ústava a dohovor obydlie nedefinujú. Trestné právo (Čentěš, J. a kol. Trestný poriadok. Veľký komentár. Bratislava : 2014, s. 279) pod obydlím rozumie priestor slúžiaci na trvalé alebo dočasné bývanie. Podľa Trestného poriadku obydlie nezahŕňa priestory neslúžiace na bývanie (nebytové priestory ako kancelárie, dielne, sklady, prevádzkarne). Oproti podústavnému vymedzeniu obydlia judikatúra ESLP konštruuje jeho širšie poňatie pre účely rozsahu práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru a vychádza z jeho úzkeho prepojenia s právom na súkromný život. Preto ESLP pod právo na rešpektovanie obydlia podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru zahrňuje aj požiadavku rešpektu k súkromiu sídla a prevádzkarne podnikateľov (Société Colas Est. proti Francúzsku, bod 40 – 41), kancelárskych priestorov (Crémieux proti Francúzsku, Mialhe proti Francúzsku) alebo priestorov advokátskych kancelárií (Niemitz proti Nemecku, bod 30 – 31). Aj podľa ústavného súdu sa ochrana súkromia podľa čl. 8 dohovoru vzťahuje aj na kancelárie či iné priestory, v ktorých fyzická alebo právnická osoba vykonáva podnikateľskú činnosť (II. ÚS 792/2016, bod 12, III. ÚS 172/2010, s. 27).

15. Z hľadiska posúdenia zákonnosti príkazu na prehliadku iných priestorov a pozemkov je potrebné sa zobrať, či v zmysle čl. 8 dohovoru došlo k vykonaniu prehliadky na základe zákona. Podústavné trestné právo zveruje podľa § 101 Trestného poriadku právomoc rozhodovať o príkaze na prehliadku priestorov v prípravnom konaní prokurátorovi a vyšetrovateľovi. Príkaz musí byť vydaný písomne a musí byť odôvodnený. Z § 99 Trestného poriadku vyplýva, že prehliadku priestorov neslúžiacich na bývanie, ktoré nie sú verejne prístupné, možno vykonať, ak je dôvodné podozrenie, že sa v nich nachádza vec dôležitá pre trestné konanie. Za vec dôležitú pre trestné konanie sa podľa § 89 ods. 1 Trestného poriadku považuje vec, ktorá môže slúžiť na účely dokazovania, bola použitá na spáchanie trestného činu alebo bola určená na spáchanie trestného činu, alebo je výnosom z trestnej činnosti.

16. Z príkazu vyšetrovateľa, ktorým bola nariadená prehliadka iných priestorov a pozemkov, vyplýva, že tento príkaz bol vydaný práve podľa § 101 ods. 1 Trestného poriadku na prehliadku v rodinnom dome, a to z dôvodu podozrenia, že sa tam mali nachádzať veci, ktoré sú dôležité pre trestné konanie. V súlade so zákonom bol po začatí trestného stíhania príkaz vydaný a odsúhlasený na to zákonom povolanými orgánmi verejnej moci, v zákonom požadovanej forme

s odôvodnením existencie podozrenia, že sa v uvedených priestoroch mali nachádzať konkretizované veci dôležité pre trestné konanie.

17. Námieta sťažovateľov, že prehliadka priestorov sídla advokátskej kancelárie mohla byť vykonaná len na základe súdom vydaného príkazu na domovú prehliadku podľa § 100 ods. 1 Trestného poriadku s odôvodnením, že podľa katastra ide o rodinný dom, a teda obydlie, nie je dôvodná. Sťažovateľmi uvádzané, no inak nepodložené tvrdenie o užívaní priestorov (kuchyne, kúpeľne, fitness) nie je spôsobilé viesť k záveru, že by tieto priestory boli reálne využívané v miere dostačujúcej na záver, že šlo o ich obydlie. Je zrejmé, že sťažovatelia si nezriadili sídlo advokátskej kancelárie vo svojom obydlí (II. ÚS 386/2014) alebo ho neužívali na základe podnájomnej zmluvy (III. ÚS 172/2010), ale snažia sa presvedčiť, že si obydlie zriadili v priestoroch advokátskej kancelárie. V spojení s tvrdením sťažovateľov, že v rodinnom dome vykonávajú advokáciu viacerí advokáti samostatne, je táto argumentácia nedostatočná.

18. K námietke sťažovateľov, že sám vyšetrovateľ upozornil na to, že v dome majú trvalý pobyt dve fyzické osoby, možno uviesť, že takýto postup vyšetrovateľ zvolil z dôvodu možného ohrozenia práv týchto osôb. Súd návrh prokurátora na vydanie príkazu na vykonanie domovej prehliadky preskúmal a dospel k záveru, že nehnuteľnosť vo vymedzenej časti priestorov, v ktorých má byť uskutočnená domová prehliadka, neslúži na bývanie, keďže ide o administratívne priestory. V príkaze je táto skutková okolnosť zrozumiteľne odôvodnená a možno len zvýrazniť, že v dotknutom objekte majú evidovaný trvalý pobyt úplne iné osoby. Orgány činné v trestnom konaní riadne zhodnotili prípadné ohrozenie ich základných práv.

19. K námietke sťažovateľov o nedostatočnom odôvodnení príkazu možno uviesť, že na rozhodnutie orgánu činného v trestnom konaní nemôžu byť kladené také prísne nároky ako na rozhodnutie všeobecného súdu, zvlášť ak ide o fázu prípravného konania, v ktorej sa len zisťujú skutočnosti rozhodujúce pre ďalší postup v trestnom konaní. Rovnako je však potrebné pripomenúť, že preskúmateľnosť dôvodnosti vydania príkazu podľa § 101 ods. 1 Trestného poriadku si, samozrejme, vyžaduje relevantnú a dostatočne špecifickú argumentáciu, ktorá poskytuje vysvetlenie, akými skutočnosťami boli naplnené zákonom ustanovené podmienky na tento zásah do súkromia. Odôvodnenie napadnutého príkazu zodpovedá jeho zmyslu a podstate. Ide o nariadenie vyšetrovacieho úkonu smerujúceho k objasneniu a prevereniu skutočností dôvodne nasvedčujúcich tomu, že bol spáchaný trestný čin. Zvažovanie a hodnotenie dôvodov na nariadenie prehliadky môže byť zo svojej podstaty vedené iba v rovine pravdepodobnosti, pretože v prípravnom konaní zhromaždené dôkazy a iné informácie nie sú úplné. Dôvodom na zrušenie napadnutého príkazu z dôvodu jeho nedostatočnej odôvodnenosti by mohli byť len úplná absencia jeho odôvodnenia či iný závažný exces (uznesenie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 1675/12). V tomto prípade o takúto situáciu nejde. Z napadnutého príkazu je zrejmá a zodpovedajúco osvedčená nevyhnutnosť prehliadky v priestoroch sídla advokátskej kancelárie pre zabezpečenie vecí potrebných na trestné stíhanie. Príkaz nie je formulovaný príliš široko alebo všeobecne s tým, že by umožňoval orgánom činným v trestnom konaní zaistiť akékoľvek veci.

20. Ústava explicitne neuvádza dôvody zakladajúce legitimitu zásahov do práva na súkromie. Preto ich treba posúdiť s prihliadnutím na čl. 8 ods. 2 dohovoru. Vychádzajúc z obsahu príkazu

vyšetrovateľa, možno legitímnosť predmetného zásahu oprieť o dôvod spočívajúci v záujme predchádzania zločinnosti.

21. Posledné kritérium, ktorým je proporcionalita, aplikované pri posudzovaní zásahov do súkromia vyžaduje adekvátne vyváženie dvoch navzájom si konkurujúcich záujmov, v konkrétnom prípade práva sťažovateľov na súkromie a na druhej strane verejného záujmu na odhalení trestnej činnosti. Znamená to zvoliť pri realizácii zásahu čo najmiernejší prostriedok, ktorý je súčasne spôsobilý zabezpečiť dosiahnutie sledovaného cieľa. Prokurátor a policajt musia skúmať najmä, či (i) existuje dôvodné podozrenie, že v obydlí sa nachádza vec dôležitá pre trestné konanie, (ii) je dané nebezpečenstvo zničenia či straty tejto veci, (iii) je možné vec zaistiť menej invazívne ako prehliadkou priestorov.

22. S prihliadnutím na predmet vyšetrovanej trestnej činnosti, ktorou bol prečin podplácania, sa zabezpečenie dôkazov v podobe zaistenia vecí, ktoré môžu slúžiť na účely dokazovania prostredníctvom prehliadky iných priestorov, zjavne javilo ako jediný prostriedok na dosiahnutie sledovaného cieľa. Z napadnutého príkazu a jeho odôvodnenia je zrejmé, že potreba vykonania prehliadky vyplynula z presne popísaných skutkových zistení a z vykonaného dokazovania (výsluchy, vyžiadané listiny, vyhotovené obrazové, zvukové a obrazovo-zvukové záznam, odpočúvania, sledovanie osôb a vecí), ktorých obsah bol konkretizovaný v odôvodnení príkazu, pričom z ich následného vyhodnotenia vyplynulo dôvodné podozrenie z konania, ktoré bolo predmetom trestného stíhania. Vyšetrovateľ v príkaze presne uviedol, že v priestoroch advokátskej kancelárie sa mali nachádzať veci pochádzajúce z trestnej činnosti, prípadne určené na jej spáchanie, najmä bližšie špecifikované listiny a veci. Špecifikácia týchto vecí vychádzala z vyhodnotenia dovtedy získaných informácií v trestnom konaní. Uvedené okolnosti odôvodňujú záver o primeranosti vykonaného zásahu formou prehliadky iných priestorov.

23. S ohľadom na uvedené možno uzavrieť, že zásah do práv sťažovateľov realizovaný na základe príkazu vyšetrovateľa na prehliadku iných priestorov so súhlasom prokurátora bol dostatočne odôvodnený, legálny, legitímny a proporcionálny, a teda ústavne akceptovateľný. Čo sa týka argumentácie sťažovateľov rozhodnutiami ESLP, treba uviesť, že aj priestory sťažovateľov patria do pôsobnosti ochrany čl. 8 dohovoru. Táto ochrana bola realizovaná v prostredí zákonnej úpravy obsiahnutej v Trestnom poriadku, pričom nezávislý súd dospel k záveru, že nejde o rodinný dom podľa § 99 Trestného poriadku. Tento záver nemožno považovať za mylný a k ochrane práva podľa čl. 8 dohovoru následne došlo legálnym spôsobom v rozhodovaní vyšetrovateľa a prokurátora, ktorí rešpektovali predtým vyslovený názor nezávislého súdu a ich závery o legitímnosti a proporcionalite zásahu nevyvolávajú rozpor s právom sťažovateľov podľa čl. 8 dohovoru.

24. Čo sa týka príkazu na uchovanie, vydanie a odňatie počítačových údajov, je zrejmé, že prokurátor ho odôvodnil skutkovými zisteniami, ktoré boli v trestnej veci zistené vykonaním operatívnych a následne procesných vyšetrovacích úkonov v rámci prípravného konania, a to pomerne podrobným uvedením obsahu získaných dôkazov. Na ich základe prokurátor vyhodnotil, že bolo dané dôvodné podozrenie, že sťažovatelia sa podieľali alebo mali súvis so skutkom, ktorý je predmetom vyšetrovania a pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie. Zároveň bol dostatočne odôvodnený predpoklad, že mali vo svojej držbe dáta svedčiacie o ich vzájomnej komunikácii a ktoré mali alebo mohli mať súvis s vyšetrovaným skutkom.

25. Príkaz bol vydaný na základe konkrétneho zákonného ustanovenia procesnoprávneho predpisu, ktorým sa konanie riadilo (§ 91 Trestného poriadku), a v súlade s ním bol odôvodnený konkrétnymi skutkovými okolnosťami a adresovaný osobám sťažovateľov, u ktorých bol dôvodný predpoklad, že mali v držbe v príkaze dostatočne presne špecifikované údaje dôležité pre trestné konanie. Práve dôvodne vedené trestné konanie ako konanie odhaľujúce trestnú činnosť zakladalo legitimitu vydania a následného realizovania príkazu prokuratúra. Proporcionalita príkazu vyplývala zo samotnej podstaty tohto zaisťovacieho úkonu, keď bol v danom prípade zrejmy predpoklad, že iným spôsobom nebolo možné získať pre trestné konanie relevantné údaje, ktoré sa nachádzali iba na zariadeniach, ku ktorým nemali orgány činné v trestnom konaní iný prístup.

26. Zásah do práv sťažovateľov bol riadne odôvodnený, legálny, legitímny a primeraný sledovanému cieľu, čo vylučuje porušenie ich ústavných práv podľa čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 21 ods. 1, 2 a 3, čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 7 ods. 1, čl. 10 ods. 2 a 3, čl. 12 ods. 1, 2 a 3, čl. 13 listiny a čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru a ich ústavných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny. Vzhľadom na to, že sťažovatelia odvíjajú porušenie svojho základného práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu, práva podnikat' a vykonávať inú hospodársku činnosť podľa čl. 35 ods. 1 ústavy a čl. 26 ods. 1 listiny a práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny, od nedodržania kritérií legality a proporcionality pri vydaní namietaných príkazov je s poukazom na už uvedené závery nutné ústavné sťažnosti aj v týchto častiach odmietnuť ako zjavne neopodstatnené.

IV.3. K postupu pri prehliadke a odňatí počítačových údajov:

27. Čo sa týka námietok sťažovateľov k postupu vyšetrovateľa pri prehliadke rodinného domu, odňatí počítačových údajov, iných vecí a nahliadania do spisov iných klientov, treba uviesť, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Podstata a účel princípu subsidiarity vychádza z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013). Ústavný súd môže uplatniť svoju právomoc až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv (I. ÚS 161/02, I. ÚS 79/07, III. ÚS 531/2022).

28. Naplniť ochranu ústavnosti je predovšetkým úlohou podústavného práva aplikovaného orgánmi verejnej moci. Podústavné právo vytvára nielen orgány verejnej moci s ich osobitými právomocami, ale aj množstvo hmotnoprávných a procesnoprávných konštrukcií a inštitútov, ktorých súhrn vytvára právne prostriedky ochrany základných práv. Preto podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv.

29. Nemožno vylúčiť, že vyšetrovateľ namietanými postupmi mohol zasiahnuť do práv sťažovateľov. Otázkou však je, či ústavný súd je jediným, prvým a posledným orgánom oprávneným rozhodovať o tom, či namietaným postupom došlo k porušeniu základných práv

sťažovateľov. Postup vyšetrovateľa pri úkonoch podľa Trestného poriadku podlieha dozoru prokuratúra tak, ako to vyplýva z § 230 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého dozor nad dodržiavaním zákonnosti v prípravnom konaní vykonáva prokurátor. Dozor prokurátora v prípravnom konaní prebieha nielen z jeho úradnej moci, ale aj na základe osobitného návrhu tak, ako to vyplýva z § 210 Trestného poriadku, podľa ktorého obvinený „... má právo žiadať prokurátora, aby bol preskúmaný postup policajta, najmä... iné nedostatky vo vyšetrovaní s tým, že prokurátor je povinný žiadosť preskúmať a o výsledku žiadateľa upovedomiť“.

30. Sťažovatelia mali v trestnom konaní procesné postavenie obvinených. Platná právna úprava teda umožňovala sťažovateľom namietat' právne účinným spôsobom postup vyšetrovateľa pri výkone prehliadky u prokurátora. Ten je oprávnený preskúmať akýkoľvek postup vyšetrovateľa v trestnom konaní a vyjadriť sa k tomu, či bol v súlade so zákonom, teda či ním došlo k porušeniu práv sťažovateľov. Sťažovateľom boli odňaté konkrétne veci, listiny, písomnosti a kópia počítačového disku, a preto im nič nebránilo v tom, aby sa porušenia práv pri prehliadke domáhali postupom podľa § 210 Trestného poriadku. To isté platí aj v prípade námietok vo vzťahu porušeniu advokátskeho tajomstva.

31. Z ústavnej sťažnosti sťažovateľa 1 a zápisnice o vykonaní prehliadky vyplýva, že toto právo sťažovateľ 1 využil, keď 18. augusta 2022 v zmysle § 210 Trestného poriadku podal žiadosť o preskúmanie postupu vyšetrovateľa aj v súvislosti s vykonaním prehliadky. Sťažovateľ 1 v ústavnej sťažnosti neuvádza obsah žiadosti ani to, či a ako prokurátor o žiadosti rozhodol. Zároveň nepredložil ústavnému súdu žiadne rozhodnutie o tomto návrhu. Keďže sťažovateľ 1 mal k dispozícii účinný právny prostriedok na dosiahnutie ochrany svojich práv proti postupu pri výkone prehliadky a odňatí kópie počítačového disku, nie je daný dôvod, aby ústavný súd vstupoval do právomoci prokurátora. Ústavný súd môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú možnosť účinnej ochrany svojich práv, čo nie je prípad sťažovateľa 1. Z týchto dôvodov bola ústavná sťažnosť sťažovateľa 1 v tejto časti odmietnutá podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

32. Sťažovateľ 2 vo svojej ústavnej sťažnosti uvádza totožnú argumentáciu vo vzťahu k postupu vyšetrovateľa. Z ústavnej sťažnosti nevyplýva, že by prokurátora požiadal o preskúmanie tohto namietaného postupu v zmysle § 210 Trestného poriadku. Vzhľadom na to, že sťažovateľ 2 tento právny prostriedok, ktorý mu Trestný poriadok priznáva, vôbec nevyužil, je jeho ústavná sťažnosť v namietanom rozsahu podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde neprípustná a v tomto rozsahu bola podľa § 55 ods. d) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. januára 2023

Robert Šorl
predseda senátu